

اصول و معیارهای برنامه ریزی و طراحی فضاهای مفرح شهری

www.ketab.ir

نویسنده: سمیه مستانه

سرشناسه	مستانه، سمیه، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور	اصول و معیارهای برنامه‌ریزی و طراحی فضاهای مفرح شهری / مولف سمیه مستانه.
مشخصات نشر	تهران: شاپرک سرخ، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۵۲ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۶۳-۰۱۲-۲
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
موضوع	فضاهای تفریحی -- ایران
موضوع	Recreation areas -- Iran
موضوع	فضاهای تفریحی -- برنامه‌ریزی
موضوع	Recreation areas -- Planning
موضوع	فضاهای تفریحی -- ایران -- طرح و ساختمان
موضوع	Recreation areas -- Iran-- Design and construction
رده بندی کنگره	۱۳۹۶ م ۵الف ۶/۷۱۸۲GV
رده بندی دیویی	۵۵۸/۷۱۱
شماره کتابشناسی ملی	۴۶۸۵۷۸

عنوان: اصول و معیارهای برنامه‌ریزی و طراحی فضاهای مفرح شهری

نویسنده: سمیه مستانه

نوبت چاپ: اول بهار ۱۳۹۶

ناشر: شاپرک سرخ

چاپ و صحافی: شاپرک

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۱۴۵۰۰ تومان

شماره شابک: ۶۰۰-۹۷۸-463-۰۱۲-۲

انتشارات شاپرک سرخ

تهران، میدان انقلاب اسلامی، ابتدای خیابان آزادی، کوچه شهید جنتی، پلاک ۲۴

واحد ۱

۲۱۴۴۶۰۰-۰۹۱۲

۶۶۹۳۳۷۴۶-۰۲۱

www.shaparac.com

مقدمه.....	۱۳
فصل اول : تعاریف و مفاهیم شادکامی و نشاط	۱۵
معانی و ریشه های واژه «مفرح» و واژگان مترادف.....	۱۶
معانی و ریشه های واژگان « Convivial, happiness».....	۱۸
مفاهیم شادکامی و نشاط از دیدگاه (قرآن کریم).....	۱۹
مفاهیم شادکامی.....	۲۰
توصیف شادی و سرور از دیدگاه (قرآن کریم).....	۲۱
عوامل مؤثر بر شادی از دیدگاه (قرآن کریم).....	۲۴
ثروت و شادی.....	۲۴
سلامتی و شادی.....	۲۵
آرامش خاطر و رضایت از زندگی و شادی.....	۲۵
مسافرت و شادی.....	۲۶
کار و شادی.....	۲۷
ورزش و شادی.....	۲۷
خوشرویی و شادمانی.....	۲۸
توصیف شادی از دیدگاه انبیاء (علیهم السلام).....	۲۹
شادی در فرهنگ ایرانیان.....	۳۰
توصیف شادی و شادمانی از دیدگاه اندیشمندان.....	۳۱
توصیف شادی از دیدگاه پژوهشگران اجتماعی.....	۳۲
توصیف شادی از دیدگاه پژوهشگران روانشناسی.....	۳۳
نظریه پردازان شادکامی.....	۳۶
فصل دوم : فضاهای فرح بخش شهری	۳۷
معیارهای اثرگذار بر فضاهای مفرح پایدار.....	۳۸
خداباوری، پایه شادکامی.....	۳۸

۴۰	جهان بینی
۴۱	دین شناسی
۴۲	انسان شناسی
۴۳	مکان
۴۳	مدل مکان کانتر
۴۵	ارتباط فضای عمومی و حس مکان
۴۶	مدل حس مکان
۴۶	مدل مکان پایدار
۴۸	پایداری و توسعه پایدار
۵۱	مؤلفه های کیفیت زندگی
۵۳	ابعاد کیفیت زندگی
۵۴	مؤلفه کالبدی
۵۶	فعالیت ها از دیدگاه امام رضا (علیه السلام)
۵۶	فعالیت ها در در فضاهای عمومی از دیدگاه یان گل
۵۷	ترسیم ذهنی تصاویر شهر
۵۹	مفهوم شهر اسلامی در (قرآن کریم)
۶۰	مفهوم فضای شهری در شهر ایرانی - اسلامی
۶۱	پیشینه فضاهای عمومی شهری
۶۱	مفهوم فضای عمومی شهری
۶۵	مفهوم فضای شهری
۶۶	اهمیت و ضرورت فضاهای شاد شهری
۶۷	سلامتی و تندرستی
۶۷	یادگیری
۶۸	مزایای اقتصادی
۶۹	مردم سالاری

۶۹	ویژگی های عمومی دموکراسی
۷۰	تاریخ، سیاست، قانون
۷۰	دلایل تأثیرگذار و مهم بر فضاهای عمومی
۷۰	عبور و مرور اتومبیل
۷۱	جذابیت
۷۲	کاربری های مختلط
۷۲	سرزندگی
۷۳	اقلیم
۷۴	موقعیت
۷۴	اهمیت و ضرورت فضاهای شاد شهری بویژه برای کودکان و نوجوانان
۷۵	ادغام در میان منظر شهری
۷۶	مصالح سست
۷۶	سرپناه جوانان و سیستم ورزشی
۷۶	ریسک و ماجراجویی
۷۷	استفاده پیش بینی نشده
۷۷	ورزش اسکیت برد سواری و دوچرخه سواری
۷۸	مفهوم طراحی و مدیریت فضاهای مفرح شهری برای جوانان
۷۸	ویژگیهای فضاهای عمومی از دیدگاه نظریه پردازان
۸۰	عوامل مؤثر بر طراحی فضاهای عمومی
۸۰	روانشناسی فضاهای عمومی
۸۰	قلمروگرایی
۸۱	فاصله میان فردی
۸۱	توزیع
۸۲	نیاز به انواع مشاهده و ارتباطات
۸۲	معنی، خوانایی، تداوم

۸۳	امنیت شهری
۸۴	ایجاد کشش و کنجکاوی
۸۴	زیبایی شناسی
۸۴	تاثیر زیبایی بر شادی و سرور از دیدگاه (قرآن کریم)
۸۵	زیبایی شناسی در شهر
۸۶	حرکت
۸۷	راحتی و اطمینان
۸۸	عناصر اشکال طبیعی
۸۹	تاثیر رنگ بر شادی
۸۹	رنگ در اسلام
۹۰	تاثیر رنگ بر شادی و سرور از دیدگاه (قرآن کریم)
۹۱	فصل سوم: مبانی طراحی و برنامه ریزی فضاهای مفرح شهری
۹۲	مقیاس مورد استفاده در طراحی فضاهای عمومی از دیدگاه (قرآن کریم)
۹۳	مقیاس مورد استفاده در طراحی فضاهای عمومی از دیدگاه نظریه پردازان
۹۴	اندازه و تناسب از دیدگاه طراحی شهری
۹۶	مقایسه انواع فضاهای عمومی مفرح و شاد در شهر ایرانی - اسلامی و کشورهای خارجی
۹۶	انواع فضاهای عمومی مفرح و شاد در شهر ایرانی - اسلامی
۱۰۴	انواع فضاهای عمومی مفرح و شاد در کشورهای خارجی
۱۰۸	معیارهای سنجش فضاهای شاد و مفرح
۱۱۱	فصل چهارم: مطالعه تطبیقی فضاهای عمومی مفرح و شاد
۱۱۲	شناخت و جستجوی شادکامی در ده شهر بزرگ بین المللی
۱۱۲	یافته های عمده از پژوهش شادکامی
۱۱۶	داده ها و مدل های پایه شادی
۱۱۷	شادی، ارتباط اجتماعی و ارتباط با مکان، نقش سیاست برنامه ریزی شهری
۱۲۱	مدل های جدید شادی: اهمیت مکان و نگهداری حوزه عمومی

نتیجه گیری، بررسی کیفیت زندگی در ده شهر بین المللی	۱۳۰
فصل پنجم: به سوی خلق و شکل گیری الگوی توحیدی فضاهای مفرح شهری	
پایدار	۱۳۳
برنامه ریزی از دیدگاه (قران کریم)	۱۳۴
راهکارهای مدیریت و حفظ فضاهای عمومی موفق از دیدگاه برنامه ریزان و طراحان ..	۱۳۶
تکنیک های طراحی و مدیریت فضاهای شاد و مفرح	۱۳۶
به سوی خلق و شکل گیری الگوی توحیدی فضاهای مفرح شهری پایدار	۱۴۲
در خاتمه	۱۴۸
پیشنهاداتی برای تحقیقات آینده؛	۱۴۸
منابع	۱۵۱

که شادی گزین زین سپنجی سرای
شب و روز با آرامش و خنده باش^۱

چنین گفت خرم دلی رهنمای
سرآینده باش و فراینده باش

ضعف سرزندگی و مفرح بودن مکان و فضا یکی از چالش های اساسی برنامه ریزی و طراحی فضاهای عمومی شهرهای معاصر ایران تلقی می شود. در این راستا ایده تدوین کتاب «اصول و معیارهای برنامه ریزی و طراحی فضاهای مفرح شهری» رویکردی جدید در طراحی و برنامه ریزی فضاهای عمومی شهری در شهرهای معاصر ایران است که به دنبال تشریح برخی مولفه های اثرگذار در ارتقا حس شادکامی از حضور در این گونه فضاهاست. از این رو هدف این کتاب پی ریزی و تبیین زمینه ها، چرایی و چگونگی خلق فضاهای فرح بخش، شادی آفرین و جذاب برای شهروندان در عصر معاصر است. نتایج این کتاب نشان از وجود راهبردهای اثرگذار و متعددی برای سیاستگذاری، برنامه ریزی و طراحی فضاهای عمومی شهرها در نص قرآن سرچشمه و حجت دارند که کاربست آنها می تواند در تلطیف و مفرح بودن این فضاها، در حوزه های متعدد زیبایی شناختی، روانشناختی، اجتماعی، نقشی اساسی داشته باشند. همه ما زندگی پر نشاط و سرسبز را دوست داریم و به کامیابی و سربلندی و موفقیت عشق می ورزیم. نسبت به شادکامی و طراوت علاقه ای فراوان نشان می دهیم و از سختی ها و تلخی های زندگی که غبار غم بر آینه قلبمان می نشاند دوری می کنیم، اما گاه خود را خندان و شادمان نمی یابیم و گاهی نیز در پی این حقیقت هستیم که شادکامی، شادی و خوشحالی چیست و یا فضای مفرح دارای چه ویژگیهایی باید باشد؟ آیین آسمانی اسلام که دینی کامل و جامع است با توجه به نیازهای انسان و ضرورت های جامعه، زمینه های کمال و تکامل آدمی در جلوه های مختلف، نگاهی همه سویه به این پدیده نموده و برای تجدید توان و کسب نشاط و طراوت روحی، راهکاری به نام «ادخال سرور» یا «خرسند سازی» همنوعان را ارائه کرده و آن را از خصلت های خدا جوین دانسته است. چنان که اعتقادات آسمانی، نیایش و دعا، پرهیز از گناه، کار و فعالیت و تلاش، گشاده رویی و رفتار همراه با مدارا، خوش سخنی و شکر نعمت های پروردگار، خدمت به همنوعان و دیدار آشنایان، دلجویی از افراد ناتوان و عیادت از بیماران، تبسم زیبا و روح بخش برلبان، بوی خوش و رنگ روشن لباس، تغذیه خوب و مسافرت و تفریح با خوبان، مثبت اندیشی و رعایت حقوق

دیگران، صبر و پایداری و صداقت در رفتار با اطرافیان، زمینه ساز شادی و باعث افزایش نشاط روحی - روانی دانسته شده است و از آن سو آموزه های دینی رُهبانیت یا دوری از لذت های زندگی و شادی های شایسته فردی و اجتماعی ممنوع ساخته، حضور در عرصه های مختلف و بهره گیری از نشاط، تنوع و شادی را سیره ای پسندیده، بلکه عبادتی بزرگ معرفی نموده است. بی شک آشنایی با مجموعه آموزه های دینی، احیاگر نوعی اعتدال، روشن بینی و جامع نگری است تا در کنار اشک و آه دعا و مناجات و سیاه پوشی در سوگ پیشوایان تابناک، تمامی دین باوران از جلوه های جاودان و شادی آفرین افزون تر خواهد بود. علاوه بر معارف ناب دینی، روانشناسان نیز بین خنده و نشاط روحی با سلامت سایر اعضای بدن ارتباطی نزدیک دیده، خوشرویی و خرسندی را بهترین راه ارتباط با همگان به ویژه کودکان، نوجوانان و جوانان ارزیابی می کنند و حتی برخی از آنان روان درمانی را با خنده انجام داده و سلاک جسمانی را در افق نشاط و شادابی روانی جستجو می کنند. نوشتاری که در دست دارید مآرifi تابناک از آیات الهی و آموزه های وحیانی است که در آن به سرچشمه زلال معرفت رو کرده، پژوهشی نو و برداشتی روشن و روشنگر درباره خنده، شوخی و شادمانی انجام شده است. بر آن بوده ایم از آغاز تا انجام به پرسش های فکری - فرهنگی همگان - به ویژه نسل جوان و نسل اول - رو کرده، به دور از نگاه یک سویه، پاسخ هایی تمام عیار و منطقی و شفاف به این نشر تأثیرگذار، جستجوگر و الگوخواه ارائه دهیم. افزون بر آیات روح بخش قرآن کریم و روایات هادی معصومان علیهم السلام، دیدگاه اندیشمندان، روانشناسان و حتی ادیبان نیز در این باره مطرح گرد و با برسیم سیره پاکان و صالحان، به نیاز الگو یابی و اسوه پذیری مخاطبان، نسبت به این صفات در زندگی، پاسخی شیرین و شیوا داده شود. ... امید آنکه این تلاش در راه آشنایی بیشتر با آموزه های اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله ارائه الگویی پویا، جامع و ماندگار جهت پی ریزی تمدن بزرگ اسلامی در ام القرای جهان اسلام، ایران عزیز محسوب شود.^۱ ان شاء الله